

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXV. LETNIK 1925 ŠTEV. 4

O čaščenju gorâ in jezer.

Geopsihična črtica. Napisal dr. V. Bohinec.

(Konec.)

začetku svojega razvoja so bili brez dvoma tudi Grki primitiven narod, ki je le polagoma napredoval v kulturi, a končno prehitel vse starejše narode. Na dolgi poti od Hesioda do Aristotela so se izpreminjala seveda tudi njihova verska naziranja. A v stari grški religiji igrajo svete gore in vode še veliko vlogo. Na nedostopno višino daljnega Kavkaza je jeza bogov priklenila nesrečnega Prometeja, ker se je bil polastil nebeškega ognja in ga prinesel zemljanom, na drugem, zapadnem koncu Srednjeevropskega morja pa nosi Atlas (= gora), sin Japeta in Klimene, ves nebeški oblok, ker je pomagal titanom v boju zoper bogove. Na Olimpu pa (2985 m), ki ga imenuje Homer aigléeis — svetlega, žarečega, je dom starogrških bogov, od tu vlada oče Zeus Helado in ves ostali svet. Spomin na to se je na grški zemlji kljub kristjanizaciji tako živo ohranil, da so celo Turki nazivljali Olimp Semavat Evi, t. j. sedež nebeščanov. Njegova mogočna skupina ima tri skoraj enako visoke vrhove (Mitka 2918, Stefan 2910, Skolion 2905 m), ki jih je pred kratkim foto-teodolitskim potom izmerila švicarska topografska misija na Grškem. Glavni vrh je bil v starem veku brez svetišča, južno od njega pa so kakih 100 m nižje našli ostanke oltarja; brez dvoma imamo tu slučaj zamenjave glavnega vrha s stranskim. Tudi Helikon (1750 m) v Boiotiji je bil starim Helenom svet, ker je le nekaj metrov pod vrhom izviral ledenomrzli studenec Hipokrene; tega nenavadnega pojava si niso znali tolmačiti in so mislili, da ga je ustvarilo božanstvo. To božanstvo so si predstavljali v živalski podobi, kot konja, ki so ga že stari Indoevropejci častili kot vzvišenega nad vse druge živali. S svojim kopitom je gospodar gore udaril v skalo, da je privrel omenjeni studenec. Poznejši Grki so smatrali le še

človeško podobo za vredno bogov in so zato tega čudežnega konja premestili na nebesni svod kot ozvezdje Pegaza. Šele latinska poezija je napravila iz Helikona goro Muz; tudi Parnas in studenec Kastalia pri Delfih, prvotno torišče Dioniza in njegovih divjih spremljevalcev, so šele rimski pesniki spravili v zvezo s pesništvom.

V drugi deželi s staro kulturo, v daljnih visokih punah Južne Amerike, so stari Peruanci pod goro Illampu častili Titikaško jezero kot sveto. Stara bajka pripoveduje, da je po dolgi temi iz otoka Titikaka, ki je največji v jezeru in ki mu je dal tudi ime, vzniklo Solnce in prineslo človeštvu dan. Solnce je imelo sina, Inka, in iz njega izhaja dinastija, ki je podvrgla in vladala peruanske narode. Ti vladarji so Solncu-bogu na otoku Titikaka sezidali svetišče, ki spada med najslavnejše zgradbe staroamerikanskih kultur: njegove razvaline zbuja še danes občudovanje arheologov. Titikaško jezero je najvišje plovno jezero sveta: leži 3812 m nad Velikim oceanom. Pri površini 8400 kv. km meri v dolžino 160, v širino 60 km, največja globočina pa znaša 272 m. Etimologija imena Titikaka še ni jasna, nekateri razlagajo, da pomenja »svinčeno skalo«, morda zaradi barve; svinca namreč tam sploh niso našli. Skoraj gotovo pa je ime v zvezi s kakimi verskimi predstavami. Tudi tu je torej lepota visokogorske narave, mogočen pogled na široko jezero z njegovimi številnimi otoki (43 jih je), zbudil v Peruancih verska čustva. V tej zvezi lahko omenimo, da so južnoameriški praprebivalci častili sveta jezera tudi še drugod, tako da imenujejo n. pr. Kolumbijo »deželo svetih jezer«.

III.

Helenska in staroameriške kulture so izginile, slednje tudi v poznejših kulturah niso zapustile nobenega sledu. Starejša in še danes polna življenja je indijska kultura, ki se je razvijala najprej ob Indu, a je potem, ko so Arijei prodirali v Hindustan in na Dekan, našla žarišče v rodovitni nižini Gangesa. Kakor je bil starim Eipčanom sveti Nil podlaga vse kulture, tako je tudi Ganges postal svet, ker namakajo njegove vode in njegovi pritoki vso bogato nižino: Alahabad in Benares sta tu sveti mesti. A nad vročo Indijsko nižino se dviga Himálaja, najvišje gorovje naše zemlje, nad 2400 km dolga in 6-8000 m visoka nedostopna stena med Indom in Brahmaputro. Tu se dviga 13 vrhov nad 8000 m visoko, 35 jih doseže 7500 m, nad 50 še 7000 m, nešteto pa nad 6000 m. Spoštovanje do tega skrivnostnega, ledenomrzlega sveta je zbudilo v prebivalcih vroče, motne nižine misel, da je tam gori bivališče vsemogočnih

bogov. Saj je bila za severozapadnimi deli Himálaje pradomovina Arijcev in v zavesti njih potomcev se je ohranila medla misel na to bajno deželo. Zapadni Tibet je zato pokrajina, kjer se dviga Meru, kakor imenujejo svete staroindijske knjige najvišjo vzpetino naše zemlje. Meru je gorovje bogov, kjer izvirajo iz globočine kristalne gore svete indijske reke. Proti štirim svetovnim smerem se sveti Meru v barvah zlata, srebra, bakra in železa in štirje velikanski stražniki stoje tu ob vhodih v indijska nebesa, da varujejo bogove pred napadom zlih duhov: stražnik na vzhodni strani je bele barve in nosi v rokah kot svoj znak neke vrste gosli; njegov tovariš na zapadu je rdeč, kača se mu zvija v levici; proti jugu straži velikan zelene barve z mečem v desni; sever pa ščiti rumen stražnik z — dežnikom v roki. Najvišji cilj hrepenenja vernega Indijca je, da pride po smrti tja gori, kjer bo v družbi blaženih romal preko širnih, nepreglednih belih poljan. Tam gospoduje Indra, staroindijski bog dežja in solnca, pozneje se mu pridruži v hinduizmu še trojica Šiva, Višnu in Brahma. Pod svetimi vrhovi leže Sveta jezera, zrcala bogov, visoko nad vzvišeno pokrajino pa plovejo jate srebrnokrilih planinskih labodov. Pri vseh budhističnih narodih najdemo sveto gorovje Meru, ponekod seveda pod drugačnim imenom: Mongoli ga imenujejo Sumeru, Kitajci Kwantum, Burmanci Mienmo, Kalmiki si ga predstavljajo kot piramido, Javanci ga pa istovetijo s svojim najvišjim vulkanom, ki ga imenujejo Sumeru (= dobri ali sveti Meru).

V indijski bajki je Meru obdan tako na severu kakor na jugu od treh gorskih vrst. Od južnih je Indiji najbližja Himálaja, »domovina snega«. Srikanta (= sveta gora) v Garvalu je eden njenih svetih vrhov, seveda pa uživa najvišja gora zemlje, Čomolungma, »nad vse dobra Mati boginja zemlje« — tako slove staro tibetsko ime Mount Everesta — prav posebno spoštovanje tako pri Tibetancih kakor pri Indijcih. Že trikrat je doslej (avgust 1924) hrabra angleška ekspedicija pod vodstvom generala Brucea naskočila njen 8882 m visoki vrh, a zaman. Vendar pa je že prva ekspedicija l. 1922. zabeležila lepo vrsto važnih znanstvenih rezultatov. Med drugim so nas njena odkritja poučila, da je Čomolungma cilj nešteti tibetskih romarjev. Angleži so našli v dolinah pod njo celo vrsto doslej Evropi neznanih samostanov in so srečali tudi romarje, ki so hodili iz najoddaljenejših krajev Tibetske dežele k Materi-boginji.

Drugo gorsko vrsto indijske mitologije tvori »Gorovje z zlatimi vrhovi«; v tretji pa se dviga onstran svetih jezer in svetih izvirov Inda, Setledža, Brahmaputre, Gangesa in Džamne

»najboljša med gorami«, Kailas. Sven Hedin, ki je danes najboljši poznavalec Azije, je na svojem velikem tibetskem potovanju v letih 1905-08 obiskal tudi to čudovito pokrajino. Ko je na poti proti svetim jezerom zablestel na obzorju sveti Kailas nad zobčanim obrisom nižjih gorskih vrst, so se nenadoma vsi Hedinovi budhistični spremljevalci vrgli s konjev na tla in so se v pozdrav dotaknili s čelom zemlje. Pod Kailasom leži sveto jezero Manasarovar ali Tsomavang, ki ga je Hedin dosegel 26. julija 1907. Napravilo je na izkušenega moža, ki so ga bila dolgoletna potovanja po divji Aziji utrdila ko malokoga, ki je bil vaje najbujnejše lepote orientalskega sveta in najdivjeje romantike Tibetskih, od kulture še vprav nedotaknjenih puščav, gorovij in jezer, nepopisen vtis. Prvi pogled na jezero in njegovo okolico ga prevzame tako, da se mu vlijejo solze veselja nad čudovito, veličastno pokrajino in njeno premagujočo lepoto... »Človek diha lažje in prosteje, življenje ga zopet veseli, hrepenenje ga pa vabi na modro globino in svete jezerske valove. Manasarovar je namreč najsvetejše in najslavnejše med vsemi jezери zemlje, cilj romanja in hrepenenja nešteti hinduističnih vernikov, jezero, ki ga opevajo prastare himne in pesmi in v kojega bistri vodi najde pepel Hinda pravtako zaželjen in čaščen grob kakor v motnih valovih Gangesa!... Jajčastookroglo jezero, ki je na jugu malo ožje ko na severu, sliči velikanskemu tirkizu v obroču dveh najlepših, najslavnejših gorskih velikanov zemlje, Kailasa na severu in Gurlamandata na jugu, med silnimi gorskimi vrstami, nad katere dvigujeta obe gori svoja od večnega snega svetlobela temena.«

Kakšen mora biti vtis te divne pokrajine, kjer štrli nad svetimi jezeri, ležečimi v višini 4600 m, Kailas še do 6650 m nadmorske višine, ko smo slišali sodbo visokokulturnega človeka! Zgodilo se je nezaslišano čudo, da sta si dve sicer popolnoma nasprotni, dá, celo sovražni religiji, hinduizem in lamaizem, izbrali obe Kailas in Manasarovar za sveti mesti, brezdvomno pod vplivom nečuvne lepote tiste pokrajine. Po neštetihi potih prihajajo letno tisoči in tisoči romarjev vseh starosti in iz vseh tibetskih pokrajin, da krožijo v počasnem koraku in globoki meditaciji, polni svetega strahu in spoštovanja, po štiri milje dolgi poti krog «središča zemlje», Kailasa, gore blaženosti. Kdor opravi to sveto romanje, bo po smrti lahko sedel v bližini boga Hlabsena, če je Tibetanec, ali Šive, kraljujočega sredi armade duhov, če je Hindu. A tudi na zemlji se mu bo odslej bolje godilo. »Zato stopajo z lahkim in prožnim korakom in ne čutijo niti rezkih ledenomrzlih vetrov, niti žarečih solčnih žarkov... In ko se vrnejo zopet k svojim črnim šatorom v daljnih dolinah,

pripovedujejo svojim prijateljem o čudežih, ki so jih videli, in o oblakih, ki so jadrali pod belim temenom Ledene gore kakor stare zmajske ladje.« Hedin, ki je takrat zaradi varnosti potoval po Tibetu preoblečen v romarja, je sam napravil pot krog Kailasa in pravi, da se tudi tujec približuje sveti gori le s spoštovanjem, ker je »Kailas neprimerno najslavnejša gora zemlje. Mount Everest in Mont Blanc se z njim v slavi kar ne moreta kosati. Kljub temu milijoni Evropejcev še nikdar niso slišali o njem, a vendar poznajo hinduji in budhisti, ki tvorijo eno četrtno vsega človeštva in ki nimajo niti pojma o legi Mont Blanca, vsi sveto goro Kailas!« Tibetanci ga imenujejo Kang-rinpoče (= sveto goro) ali Gangri (= ledeno goro).

IV.

Cela vrsta drugih svetih gora in jezer v Centralni Aziji in Indiji zaostaja v slavi daleč za sveto pokrajino krog Kailasa. O Tianšanu smo že govorili; na Ceylonu je Samanala ali Adamspic, kakor ga imenujejo Angleži (2241 m), zopet trem religijam svet, namreč budhistom, mohamedancem in židom. Ko se je Budha vzdignil v nebo, je zapustil na tej gori sled svoje noge, po legendi mohamedancev in židov pa je Adam delal skozi stoletja tu pokoro po svojem izgonu iz raja. Pragtako ima Manasarovar v Tibetu še več tekmecev, zlasti Tengri-nor ali Nam-čo, »Nebeško jezero«, ki ga obiskuje mnogo romarjev; ob njegovem obrežju leži več lamaističnih samostanov, ki so edina bivališča daleč naokoli. Kitajci poznajo Kailas prav dobro, imenujejo ga Kang-ti-su, vendar pa je zanje zelo oddaljen; zato je gorovje Lo-fóu blizu Kantona z lahkoto postalo romarska pot za celo Kitajsko. Najbolj daleč od tibetskih čudežnih pokrajin pa bivajo Japonci in zato je glas o njih našel na otokih vzhajajočega solnea le medel odmev.

Tu se je razvil kult druge gore, ki je Evropejcem z neštevilnih slik dobro znana kot najpriljubljenejši motiv japonskega slikarja, lončarja itd., namreč kult že omenjene najvišje niponske vzpetine, vulkana Fudži-Sana. Tudi on je vernemu Japoncu svet, ker sega v oblake, kjer bivajo bogovi (visok je 3778 m in dviga svoje teme kot kralj nad 12 drugih nad 3000 m visokih vulkanov). Njegovo ime pomenja toliko ko »velika gora«, po drugih »gora bogastva«, praprebivalci japonskih otokov, Aino, pa so ga imenovali Huči po božanstvu ognja (vulkan!). Medtem ko romajo Tibetanci krog Kailasa ob njegovem podnožju in se nihče ne upa na njegov zasneženi vrh, se vzpenjajo na Fudži-San letno tisoči in tisoči japonskih romarjev.

Njegov stožec se dviga najprej prav položno iz pisanega cvetja japonske flore v temne smrekove gozdove srednjih višin, proti vrhu pa znaša njegov naklonski kot celih 45°. Pepel in lava sestavljata njegov gornji del, vrh pa se sveti v večnem snegu. Evropski potovalci pripovedujejo s posebnim občudovanjem o čudoviti prozornosti japonskega ozračja v gotovih letnih časih, ki seveda le povečuje mogočni vtis pogleda na Fudži-San. — Zanimiva je anekdota, ki jo pripoveduje že omenjeni Anglež Milne. V njegovi megleni domovini se odpira razgled komaj enkrat ali dvakrat na leto in še takrat se vidi s težavo 10 km daleč, na Japonskem pa je videl Fudži iz razdalje 100 km. Čisto presenečen je pisal svoji materi: »Gore vidim tukaj na razdaljo 70 milj!« Mati mu je na to odgovorila: »Dragi John, vid si si pa res čudovito popravil, odkar si šel z doma!« — Omenim naj še: Časopisi so poročali, da se je del vrha vsled zadnjega potresa v septembru 1923 zrušil, vendar je bilo to poročilo, kakor sploh večina vesti o tej katastrofi, zelo pretirano. Le plaz kamenja se je vsul z vrha proti gozdom srednjega pasu. Tako ima Fudži-San še vedno svojo svetovnoznano in v umetnosti ovekovečeno harmonično obliko in bo še vnaprej ostal sveta gora. Veren Japonec, ki se vrača iz inozemstva v domovino, bo še vedno s svetim veseljem pozdravljaj njegov beli vrh, ki je za ladje, ki plujejo proti Tokiju, prvi vidni košček japonske zemlje. Slično je meksikanskemu ribiču beli Pic de Orizaba (5550 m) »paloma de Mexico« (meksikanski golob), plavajoč nad oblaki.

V.

V višjih oblikah religije, kakor v krščanstvu in pri mohamedancih, izginja strah pred naravo kot božanstvom. Božanstva primitivnih oblik so, kakor pravi Reinhardt, pač vezana na zemljo, in sicer vedno na gotovo mesto (goro, reko, jezero itd.), dočim si višje religije mislijo boga kot povsod priučujočega in ga moreš zato tudi povsod častiti. Zato svetih gora krščanstva, kakor sta n. pr. O l j s k a g o r a in G o l g a t a, ne moremo primerjati z mogočnimi gorami, ki jih časte nižje kulture kot bogove ali božja bivališča, ker njihju čaščenje izvira iz čisto drugih motivov. J o r d a n je kristjanu tudi v nekem oziru sveta reka in njegovo vodo razpošiljajo kot sveto vodo po vsem svetu — vendar pa ni nikdar užival božjih časti, kakor n. pr. pri starih Egipčanih Nil, ali pa pri Indijcih Ganges. Svetih jezer višje religije tudi ne poznajo. Pravtako imajo manjše »svete gore«, ki jih najdemo povsod v krščanskem svetu in zlasti tudi na slovenski zemlji, čisto drug pomen. Nebroj cerkva in kapelic krasi skoraj vsak hrib naše

ožje domovine; morda je to ena njenih najznačilnejših potez (tako je n. pr. Vladimir Levec s Smledniške razvaline naštel s prostim očesom 149 zvonikov). Marsikateri tujec se čudi ne tolikemu številu cerkva, kakor dejstvu, da stoje mnogokrat visoko na hribu, daleč proč od ostalega sveta. A le malokdo misli na to, da imamo s teh gorskih cerkvic večinoma krasen razgled na vse strani (tako s Sv. Višarij, Sv. Gore pri Gorici, Kuma, Limbarske gore, Šmarne gore, Sv. Jošta, Sv. Primoža. Sv. Treh Kraljev nad Rovtami, raznih Žalostnih gorâ, Trsata itd.). Morda veljajo naslednje Ratzlove besede v podvojeni meri za naš slovenski narod: »Cerkvice in kapele v višinah, križi na visokih vrhovih ne pomenjajo le zahvalo za pomoč v samoti, temveč naj izrazijo tudi hrepenenje duše po čisti višini in zahvalo za vse bogastvo, ki se tu pred njo razgrinja. Srca dvigajoči idealizem gorske pokrajine, ki ga občutimo kot poezijo, dobi v njih svoj verski simbol.«

Ko so poganski narodi sprejemali krščanstvo, so v mnogih slučajih ohranili kar stara svetišča in v njih častili novega boga; prenesli so pa nanj tudi lastnosti svojih starih malikov in videli v posameznih svetnikih le njih nove personifikacije. Tako se je v ljudski zavesti ohranilo mnogo poganskega; in v narodnih pesmih, pravljicah in običajih najdemo še danes — in pri nas nič manj ko drugod — odsev stare dobe; mnogokrat se zrcali v njih še stari strah primitivnega človeka pred silami in ugankami narave, za katere ni znal najti naravne razlage. Še danes zažigajo vsako leto na naših vrhovih kresove kakor nekdanj stari Slovani v čast Ognju, Perunovemu sinu; skoraj vsako jugoslovansko jezero in tudi naš Jadran ima svojo pravljico o potopljenem prevzetnem in brezbožnem mestu (Vineta pri Germanih), ker išče ljudska fantazija razlago za dozdevno zvonenje zvonov iz globočine, ki ga včasih vzbuja bučanje valov. Povodni mož naših rek in jezer ni nič drugega kakor stari poganski vodni bog; gorske in jezerske vile, o katerih krožijo pripovedke po vseh jugoslovanskih pokrajinah, so boginje dotičnih gora in jezer. Na staro vero nas spominja tudi pravljica o Zlatorogu, ki kaznuje predrzneža ki je vdrl v planinsko kraljestvo, pridržano višjim bitjem, in o kralju Matjažu, ki čaka v notranjosti gore (Krnskega gradu, Krima itd.) na svoj veliki dan. Staroslavni hrvaški Klek (1182 m) oživljajo narodne bajke s celo vrsto duhov, čarovnic in vešč, njegova značilna oblika pa je dala povod pripovedki o tamkaj spečem kraljeviču Marku.

Ali ima Triglav svoje ime res po starem troglavem slovanskem bogu? Verjetnejše je, da je ta predstava nastala šele pozneje pri domoljubnih pisateljih, akoravno ni izključeno, da so ga

tudi že naši predniki častili. Vsekakor je najvišja gora Jugoslavije (2864 m) postala Slovincem v stoletnem narodnem boju simbol njihove neomajne vere v svobodo, in nešteto pesmi slavi varuha naše zemlje.

V gorenjsko oziram se, v skalnato stran,
Triglava blišče se vrhovi;
prot' jasnemu nebu kipi velikan,
kaj delajo, gleda, sinovi . . .
On videl je zgodbo Slovenije otrok
in slišal njih petje, njih vrisk in njih jok. —

Zato nam je Triglav svet, kakor je Japoncem svet Fudži-San kljub temu, da ruši moderni čas svetišča stare japonske vere. Jugoslovanu je težko pri srcu, ko vidi na Triglavu, naši gori, mejnike tuje države; in še težje mu je, ko mu uhaja z njegovega vrha pogled v Korotan, h Gospej Sveti in prelepi pokrajini, kjer leži med prijaznimi grički sveto jezero Slovencev, Vrbsko jezero, naš izgubljeni raj.

Važnejša literatura:

- Egli, J. J.: Nomina geographica, 1. izd. 1893, Leipzig;
Flaig, W.: Im Kampf um Tschomo-lungma, 1923, Stuttgart;
Hackmann, H.: Der südliche Buddhismus u. Lamaismus, 1905, Halle a. Ś.
Hedin, Sv.: Transhimalaja I.-III., 1912 ss., Leipzig;
Hellpach, W.: Die geopsychischen Erscheinungen, 3. izd. 1924, Leipzig;
Ratzel, Fr.: Ueber Naturschilderung, 2. izd., München-Berlin;
Reclus, E.: La Terre, 1868, Paris;
Walle, P.: Bolivia, 1920, London;
Wilamowitz-Moellendorf, U. v.: Der Berg der Musen, 1924, Deutsche Rundschau, Berlin;
Zemrich, J.: Toteninseln u. verwandte geographische Mythen 1891, Leiden.

Plezalna tura na Rjavino.

Bilo je meglene večera, dne 31. julija 1924, ko sva sedela z bratrancem Mirkom v gorki kuhinji Staničeve kočice ter se posvetovala o drugodnevem programu. Odločila sva se, da oblezeva Rjavino in Cmir, proti večeru pa sva hotela iti do Kredarice.

Obrnem se do oskrbnice: »Gospodična, koliko je od tu na Rjavino?« —

»Dve uri plezanja je do prvega vrha.« —

»Do prvega? Ali je še kakšen drugi vrh razen tega?« —

»Dá; veste, stvar je ta. Danes je prišel dr. Jug z Rjavine, pa mi je pripovedoval, da ta vrh, ki ga vidite iz kočee, ni pravi, temveč drugi vrh, na katerem je tudi spominska knjiga. Do prvega vrha je dve uri, koliko pa je na drugi vrh, ne vem; saj ležejo vsi le na prvega, ker za drugega ne vedo.« —

»Ali se pride s škrbine med Režjo in Rjavino po steni do prvega vrha?« —

»Ne, ta stena je nedostopna; še gams ni hodil po nji. Desno po produ morata okoli pobočja, pa z južne strani na vrh. Markacij ni, le na produ se pozna steza; po pobočju si morata iskati sama poti do vrha. Ali — to je plezalna tura!!« —

Zadnje, v precej malouvaževalnem tonu izgovorjene besede so mi izvabile lahek smeh; toda molčala sem in pogledala Mirka, češ, kaj praviš ti k tej »plezalni« storiiji o »prvem« in »drugem« vrhu. Skomignil je z ramo, zaposlen pri svoji pašteti. Pridružila sem se mu.

Drugo jutro, 1. avgusta, se je zlatil Triglav v jutranjem solncu; kakor črna silhueta se je ostro očrtavala na vzhodu Rjavina.

Dobre volje sva bila, da nisva vedela kam z njo. Pospravila sva nahrbtnike, jih postavila v kot, k njima palico in cepin ter jo po zajtrku vriskajoč ubrala proti Reži. Bilo je pol osmih. Na snežiščih so se poznale včerajšnje stopinje dr. Juga, ki so peljale v smeri proti koči. Hitro sva bila na grebenu in nekaj pred osmo uro sva imela Rež za seboj in sva stopila na škrbino pod Rjavino.

Steza, ki jo je omenila oskrbnica, je lahko vidna v prodišču, tako da nisva mogla izgresti. Tu pa tam se izgubi v skalah, a nisva se menila za to; hodila sva ves čas v skoraj vodoravni črti okoli pobočja, do širokega žleba, ki sega od vrha daleč dol v Krmo. Sedla sva na mehko gorko travo, da se orientirava o položaju in dogovoriva o nadaljnji smeri. Videl se je le en vrh na desni strani žleba.

— »Ti, Marko,« se je oglasil Mirko, »ta-le vrh bo pravi, mislim namreč »drugi« vrh.« —

— »Ej, kje pa je prvi vrh?« —

— »Tu gori bo; le ne vidi se.« —

— »Dobro! Pojdiva torej ob robu žleba do grebena, oziroma, po tvoje, do prvega vrha, potem pa po grebenu na drugi vrh.« —

Posedela sva še nekoliko in zrla v Krmo, ki je temna ležala pod nama. Kakih dvesto metrov pod najinim počivališčem se je igrala čreda gamsov na snežišču: edenintrideset jih je bilo. Na produ zraven

snežišča je stal kozel in je pozorno gledal v smer, od koder sva lučala kamenčke. Niso ga vznemirili. Pogledal je zdaj na veselo družino svojcev — nekateri so se pasli, drugi ležali, drugi lizali sneg — zdaj je zopet nama privoščil pogled. Mično je bilo, a morala sva dalje.

Začelo se je plezanje, po vseh štirih, po gamsovsko; terén je zahteval vso pozornost. Do majhnega sedla je svet sicer položen, a kamenje krušljivo; od sedla dalje pa je le skalovje skozi do vrha. Tu se je plezalo prav »krščansko« (tako pravi Mirko!). Kar naenkrat sva bila na vrhu: bilo je 9¼ uro.

Pred nama je ležal Kot, na levi Triglav, na desni strani pa raztrgan, razkosan greben in »drugi« vrh. Tja, v severovzhodni smeri, se je začela dokaj zračna partija. Držala sva se, kolikor je bilo mogoče, grebena. Na levi navpična stena v Kot, na desni pa skalnato, strmo, s prodom pokrito pobočje, na katerem je vsak korak nesiguren. Greben, ki veže oba vrha, je zelo razkosan, poln škrbin, rezov, ostrega zobovja, posameznih pragov in sten — prav kratkočasno!

Smer, ki sva se je držala, vodi čez približno 20 metrov visoko steno, ki je po mojem mnenju dostopna le na mestu, koder sva plezala midva. Ko prideš na rob te stene, se držiš desne strani ter stopiš kolikor mogoče na stran proti Krmi, kjer začneš plezati nizdol, dokler ne prideš v 5 do 6 m dolg, poševen kamin, ki olajša pot do male skale, moleče iz stene. Na to skalo se mora poklekniti, nato se obesiti zanjo na roke, nakar čutiš stop za desno nogo. Spustiš se in z levo stopiš na poševno polico, ki pelje kakor hodnik do škrbine pod steno, in zopet si na grebenu.

Črez steno sva rabila dobre četrte ure. Mimo nekaj rezov in zobovja se pride do grebenčka, pod katerim se nahajata dve okni. Nižje je do 3 m visoko in okoli 2 m široko, lepo oblikovano, a nevarno dostopno, ker pelje do njega poševen, skalnat, s prodom pokrit teren. Okno se nahaja v duplini, tako da se po produ lepo zdričaš skozi njega v — Kot, seveda za večno... Drugo je dostopno, malo višje ležeče okno s krasnim razgledom na Škrlatico. Jaz sicer nisem gledala skozi njega, ker se mi ni ljubilo plezalne ture do njega, le Mirko, ki ima mlajše kosti in mu ni nikdar dovolj sten in kaminov, je telovadil po njem in se navduševal ob krasnem razgledu; od samega navdušenja bi bil skoraj romal v večnost, to se pravi v Kot. To me je dodobra prepričalo o krasnem razgledu. Zadnji del poti po severozahodnem grebenu drugega vrha je ležal pred nama. V gladki, proti jugozahodu obrnjeni skali vidiš pod vrhom kakor okamenine dveh ogromnih cepinov, od katerih je večji gotovo 6 do 7 m dolg.

Ta naravni relief je tako razločen, da služi že od daleč lahko kot markacija za drugi vrh.

Bila sva končno na vrhu. Ura je bila točno 11. Podrta merjavca in skrinjica za spominsko knjigo nam je vzela vsak dvom, da sva na pravem vrhu. Vijaki škrinjice so bili skrbno oviti s štanjol-papirjem, kar je pričalo o posetu dr. Juga prejšnjega dne. Veter je podil od severa oblake. Sedla sva v zavetje in posegla po prigrizku. Radovednost mi ni dala miru: odprla sem spominsko knjigo. Kako sem se začudila, si lahko mislite, ko zagledam na prvi strani letnico 1896! — »Mirko,« sem zaklicala, »tu je še stara nemška spominska knjiga.« Tudi Mirko je pustil pašteto in je prišel knjigo gledat.

Prepisala sem dobesedno vpiske, seveda, kolikor sem jih mogla čitati. Le poldruga stran je popisana — ostali listi kar vpijejo praznote. Naslov na prvi strani lepo vezane knjige se glasi: *Den Besteigern der Rjovina gewidmet von der Section »Krain« des deut. u. österr. Alpenvereines in Laibach 1896.* —

Turistov, vštévši vodnike in lovce, je bilo na vrhu do 1. avgusta t. l. štirinajst, z nama dvema torej v celem šestnajst! Prepis je ta:

1. »Dne 3. kimovca 1898 dospel iz kočé na Kredarici z vodnikom L. Skanterjem v 3 urah sem. Vreme je blo krasno. Boris Zarnik, dijak iz Ljubljane. 2. Dan 16. Septnbr 1898, — Jakob Šetina Jager. 3. Am 16. September Johan Rabič Jäger. 4. 5. Janez Klinar Požganz z Mojstrane Jin Andrej Dovžan iz Dovjega št. 12. in sva prinesla segenal (kaj to pomeni, ne vem*) merjavzo tukaj na Rjovino in vreme je slabe ker se ni videlo niž ker je megla bil in hodila sva srežno. Adijo Rjovina. Andrej Dovžan, 17. augusta ob 12. uri opoldne 1900. 6. 7. Oscar Schuster, Dresden. Mit Führer Macher aus Lienz(?) von Deschmannhaus auf den Gipfel am 25. August 1900. 8. 18. august 1907 Franz Urbas firarr mojstrana. 9. 20. August 1907. Fritz v. Kaltenegger ing. Wien. 10. 11. Karl Stüde z Prahy s myslivcem Janez Skumauz z Radovny 22./7. 1910. 12. Albin Roessel Wien. Erst über den Ostgrat — von der Scharte westlich des Kamins. 25. Juni 1911. 13. Repinc Josip nosač staničeve kočé doma od Bohinjskega Jezera Sv. Janez št. 47 bil tukaj 13 sept. 1921 leta. 14. Dr. Klement Jug 31. VII. 1924. s a m priplezal po sev. grebenu od Mecesnovca do sem v 6¼ h, ker mi je bila smer plezanja neznana in sem moral prehode šele iskati. Sicer bi priplezal prej, saj greben ni težak, če se ne zapeza v slepa mesta.«

* Pomeni pač »signal« kartografu. — Uredn.

Molče je sedel Mirko zraven mene, medtem ko sem prepisavala knjigo, naposled se jezno oglasi:

— »Vidiš, Marko; to prihaja od tega, ker se pri nas drže turisti le markiranih potov, a vse druge vrhe omalovažujejo. Le malo jih je, ki ležejo tudi na take kraje; prvi med njimi je Jug.«

V duši sem mu morala pritrditi. Meni slušijo markirana pota v toliko, da pridem udobno in z lahkoto do gotovih vrhov ali sten; od tam si potem poiščem svojo pot: v tem je zame šele užitek. Toda priznavam: stališče je individualno! Baš v tem predmetu sva letos imela v Aleksandrovem Domu pravcato debato z nekim medicincem iz Ljubljane. Trdil je, da so plezalne ture, sploh hoja po nemarkiranih potih nekaj nezrelega, ki ne pristoja resnemu človeku. Prišel je v dežju v Aleksandrov Dom, šel spat, drugo jutro pa čez Velo Polje v dolino. Kaj je imel od ture, jaz ne vem. Ali koliko jih čez nedeljo dirja na Triglav in zopet nazaj. Jaz pa: če nimam časa, si daljšo turo prihranim za drugič in grem le do Velega Polja, od tam na Tosec ali Vernar. Toda ukus je različen, različne so tudi življenjske razmere.

Skrbno sva shranila spominsko knjigo v škrinjico in stopila na vrh. Okoli Škrlatice so se podile goste megle.

— »Dr. Jug bo imel slabo vreme s Škrlatico, Mirko! Poglej megle!« — Isti dan je bil dr. Jug namenjen iz Aljaževega Doma na Škrlatico, in sicer po produ do stene, potem pa naravnost po južni steni na vrh. Ne vem, je li svoj načrt izpeljal ali ne. Molče sva zrla proti Škrlatici. Tesno mi je bilo pri srcu: vedno se me ob odprtem razgledu z visokega vrha polasti tesnoba, nikdar ne bi mogla iz veselega srca zavriskati ali zapeti v višinah, na vrheh. Kolikorkrat sem to storila iz ozira do družbe, vedno mi je bilo kakor hudodelcu težko. Tudi v cerkvi človek ne vriska.

— »Ali veš, Mirko, da namerava Jug letos še parkrat čez Severno steno? Preveč se igra z njo; ali se ti ne zdi?« — Mirko je po stari navadi, če mu kaj ni po volji, zagodrnjal; vstal je in skrbno popravljal merjavco, ki je v obliki križa kmalu zopet stala.

— »Hej, Marko,« me zbudi Mirko iz misli, ki niso bile baš vesele, »pusti tužne misli na Rjavini. Poglej, kako se Cmir emeri, nič dobrega nama ne kaže. Odhod!« Krenila sva po isti poti nazaj na prvi vrh. Hitro sva bila tam, ker nama ni bilo treba iskati poti.

— »Kod pa sedaj, Mirko? Po pobočju se mi res ne ljubi zopet lezti.« —

— »Pojdiva kar po grebenu do fiste »nedostopne« stene, potem zavijeva ob nji na prodišče.« —

V dolgih skokih sva hitela črez greben, ki je zelo udoben in pripraven za nizzdol. Videla sva neke stare markacije, ki pa so kmalu krenile na levo po pobočju. Ustavila sva se le ob požiralniku, ki me je radi svoje globine mikal. Vrgla sem kamen vanj, a udarea ob dno nisva slišala.

Žal, da nisva imela vrvi s seboj — saj sva vse pustila v koči, tudi plezalke, kar me je stalo dva para nogavic, od katerih je ostal le gornji del. — Ob 12. uri sva šla z drugega vrha, ob polu 2. uri sva stala nad kakih 200 m visoko severozapadno steno Rjavine.

— »Mirko, kar tu dol! Da bi okoli lezla, nimava časa, če misliva še danes na Cmir.« —

Mirko je moj predlog z veseljem sprejel, saj se je naveličal grebenov. Začela sva previdno plezati nizzdol, jaz naprej. Začetkom je vzpon le kakih 50°, tako da prideš kolikor toliko hitro z mesta. Kmalu postane teren drugačen. Navpične stene se kar vrste. Stena, ki jo takoj zagledaš iz škrbine pod Rjavino, ob gladki, naprej nagnjeni skali, nama je skoraj onemogočila prehod. Vrvi ni bilo, primki so bili obrnjeni navzdol, tako da sem že mislila, da bo treba nazaj. Nazaj? To pa ne! Gledala sem in gledala, na trebuhu ležeč, čez steno, da najdem kak prehod, a zaman. V tem dospe Mirko na lice mesta.

»Ali misliš tu prenočiti?« me podraži. — »Pa lezi ti in poišči prehoda; jaz ga ne najdem.« Pogledal je črez rob, pa jo je že pogodil: »Ali ne vidiš tiste razpoke? Kakor po drogu lahko zdrčiš dol.« —

Pogledala sem le svoje otekle in krvave roke, a nato molče začela po razpoki telovaditi, kar je v meni zbudilo spomine na »vaje na orodju« iz preteklih šolskih časov... Človek kakšenkrat misli: »Ta-le stena je nedostopna!« Ko pa začne plezati, le najde primkov in stopinj. Tako je bilo tudi tu. Srečno sem prišla črez. Roke so mi sicer krvavele. Mirkotu sem pot markirala, on pa je moje markacije popravljajl z isto — rdečo barvo...

Zavriskala sem, da pomirim vibriranje mišic, ter počakala, da je bil tudi Mirko črez steno. Zadnji del stene sva vzela v ekspres-tempu, tako da sva bila ob četrt na tri na škrbini pod Rjavino.

Ubrala sva jo dol na pot, ki pelje iz Pekla, se podrsala po snežiščih in končno prisopihala ob polu treh v Staničevo kočo, k zakasnelemu, a izdatnemu kosilu. Vzela sva bila le malo s seboj, ker sva mislila, da se do kosila že vrneva. Ker je bilo za Cmir že prepozno, sva lepo obsedela v koči in ob šestih odkorakala proti

Kredarici. Z grebena Kredarice sva zagledala križ na drugem vrhu Rjavine. Zavriskala sva in veselo hitela dol k Triglavskemu Domu.

Spisano ob spominih na triglavsko žrtev, dr. Klementa Juga, plezalca prvaka naše slovenske domovine. Marko D.-ova.

□ □ □ □ □

Po gorah okoli Mežiške doline.

Mežiško dolino pozna marsikdo širom naše domovine še iz časov plebiscita na Koroškem; ni pa vsakomur znano, da imamo v tukajšnjih krajih tudi prav lepe planinske izlete. Ker je veliko planincev na Slovenskem, ki so prebrodili in prelezli že vse kotove, a jih še ni bilo na naši severni meji, vabim resne izletnike, da se spomnijo tudi na naše kraje; zato za dopuste ali počitnice posebno priporočam spodaj opisano turo.

Z vlakom prideš na Prevalje in jo mahneš od ondi peš ali tudi z avtomobilom v Mežico; v Mežici kreneš za pokopališčem v ozko dolinico in od ondi navkreber do šole v Podpeci. Oglasi se v šoli ali v gozdarnici Krakolinik, v dolini med Rižbergom in Najberžem, kjer so dobiti tudi preprosta okrepčila. Odtod se bo šlo k novi koči na Peci. (Ko to pišem — avgusta 1924 — kočica še ni postavljena, vendar je sklep toliko dozorel, da bo stala leta 1925.) V koči prenočiš in se veseliš prvega lepega razgleda proti Pliberku in Mariboru.

Drugi dan ob državni meji po vrhu Pece in potem na levo doli na planino Ledrovec (pod koto 1412), od tam h potoku in na drugo stran do Sv. Ane, kjer prenočiš pri cerkovniku; če se pa potrudiš nekoliko višje do Kumra, je še bolje.

Od Kumra, oziroma od Sv. Ane, vzemi tretji dan pastirčka, da te popelje v eni uri na planino Olševa, bodisi po vrhu ali ob pobočje; po vrhu (kote 1566, 1477) je svet gozdnat, proti jugoslov. strani nekoliko nižje je več razgleda. Na prehodu proti Železni Kapli vrh imenovane planine (kota 1357) vprašaj za pot na vrh Olševe, kamor prideš polagoma v treh urah. Pod vrhom je gozdarska kočica, pred katero si odpočiješ, ker je zasebna last brez postrežbe. Sploh treba na vsej turi vzeti jestvine in pijačo s seboj: boljšo pogačo, pečeno meso, kavo. Na mali deščici gozdarske kočice je nekdo zapisal: »Gdor bo v še-tu bajtu butu, nej ga h . . . vzame!« Zato pazi, da po gorah ne delaš škode, ker je planinski vrag hujši od navadnega; nekateri neprevidno kurijo, puščajo odprte ograje in delajo na druge načine lepemu planinskemu športu sramoto,

! Levo od kočje ni steze, temveč samo smer med grmovjem in skalami; na desno pa je lepo napeljana pot do signala na vrhu (kota 1930), pod signalom nekoliko v stran v duplini je voda, kjer si privoščiš okrepčilo in razvedrilo na prelepem razgledu v Solčavo, Logarsko dolino, na Grintavec, Kamniško sedlo in ostale dele Savinjskih planin.

Od signala pazi na pot nazaj in na hrbet, in po hrbtu v dolino na Sleme (kota 1863—1310), kjer tudi nameravajo postaviti planinsko prenočišče. Dokler ga ni, pojdi, takoj ko stopiš iz gozda, na levo h Sv. Jakobu v Koprivni (za znanca hotel »župnik«, za tujce čedno prenočišče pri cerkovniku) ali pa dalje po Slemenu do planine nad Osovnikom, toda pod planino Grohat. Pripomniti moram, da imajo tukajšnje planine dosti živine, ali malo prenočišč; zato je treba izbrati Koprivno, oz. prenočišče na Slemenu, ko bo dovršeno. Za šotornike in utrjene ljudi, ki se ne boje spati v praznem planinskem stanu pod havelokom, so pa naše planine zelo pripravne. Pastirji navadno puste nad ognjiščem nekaj polen, v kotu je slama v posteljnjaku. V takih krajih sam prenočevati ob ognju in luninem svitu je zelo romantično pri skromni večerji v lahkih copatah; kajti planinskih čevljev si se podnevi že naveličal. Tudi tukaj velja molitvica: »Gdor bo v še-tu bajtu butu itd«. — Ne delaj škode in sramote! Z grebena na Olševi doli na Sleme je pot po gozdu nekoliko nesigurna, zato bi bilo primerno vso turo dobro markirati; domačini, storite to!

Četrty dan vstani zgodaj in pojdi preko planine Grohat na Raduho. Pod Raduho na planini Lokaj je bila planinska kočja, a je dandanes razdrta in zato treba iti na planino Javorje, kjer sta navadno dva pastirja, ki postrežeta z žganci, mlekom in čajem. Raduhi posveti cel dan in prenoči na planini Javorje, ker so druge planine polne goved in konjev, kakor sem že omenil, a brez ljudi.

Naslednjega dne nas čaka lep planinski izprehod po stari štajersko-koroški meji v Št. Vid.

Naprej na levo po ravnem in potem po bregu doli na planino Vode; od ondi vprek hriba do ozke dolinice s pastirsko kočjo, kjer se steze križajo. Ena gre dalje vprek hriba, druga po grabnu ob vodi od koroške strani doli v Solčavsko dolino. Mi gremo seveda v prvi smeri vprek hriba po lepi ravni stezi, le proti koncu treba paziti, da ne zaidemo previsoko ali ne zgrešimo prenizko v dolino, ker je radi neke skale pot pretrgana. Približno sredi gozda je mala jasa in ondi zagledaš drevo z blede-rdečo liso (stara markacija). Od ondi

ne pojdi proti vrhu,* temveč na desno »po celem«; tako prideš do kože, nekoliko dalje je dober studenec. Od studenca dva streljaja po stezi, potem na levo na hrbet na Travnike (kote 1634,1462) in dalje po hrbtu tako, da vidiš na eni strani na Koroško, na drugi na Štajersko, sicer zaideš na Altarno Peč in mesto v Št. Vid prideš v Savinjsko dolino (Ljubno).

Travniki so razsežna, senožetna planota, obdana okoli in okoli od gozdov; naša smer gre vedno po hrbtu do najvišje točke pri signalu, potem po travi doli, v gozd in po gozdu do znamenja sredi jase (križa). Od tam ne na desno in ne na levo, temveč naravnost v gozd na Komno (ali pod vrhom) (kota 1695), zopet po hrbtu do prehoda Kramarica (kolovoz med Črno in Šoštanjem (kota 1096), kjer je kapelica. Od ondi zopet v hrib, naravnost mimo kapelice, do ograje in ob ograji (koroško-štajerska meja) v 1½ uri na cesto v desni smeri do cerkve v Št. Vidu, kjer je gostilna. Ta del naše ture je dolg, a vrlo zanimiv, le paziti treba, da ja ne zaideš v dolino.

Iz Št. Vida šesti dan po lepi, ravni poti do Jelena; edino v grabnu pod kapelico (kota 1042) treba na levo okoli hriba do lesenega križa in dalje do kmeta. Od tam vodi nad Jelenom gorski kolovoz najprej naravnost, potem na levo pod Uršulsko goro na sedlo. Greš pa lahko tudi, mesto na levo, naravnost po levi drasti na goro.

Pot na Uršulsko goro je znana in ne zaideš. Uršulski podložniki in podnožniki hodijo gori kakor Turki v Meko: eni si krepe duha v romarski cerkvi; drugi si vedre srce ob lepi planinski flori in privlečejo v dolino take snope, da bi se jih krava ustrašila. Tretji pa si čistijo jetra in obisti v planinski restavraciji, kjer jih »nihče« ne vidi in kjer ne poznajo policijske ure.

Nam tega ni treba; pač pa si pošteno odpočijemo in kakor na zemljevidu — z vrha še enkrat pregledamo celo tedensko pot: Peca, Sv. Ana, Olševa, Koprivna, Raduha, Travniki; na desno spodaj Mežiška dolina z Guštanjem in s Prevaljami.

Z Uršulske gore nas pelje poljubno pot v Kotlje mimo Rimskega vrelca in v Guštanj na vlak; ali po hrbtu mimo Sv. Roka v Slovenjgradec; ali preko Št. Vida nazaj h Belim Vodam in v Šoštanj. —

* Ako zaideš na greben (kota 1573), nič škode: krasen razgled na Peco Olševo in Raduho! Spodaj zagledaš planino s studencem v kotu.

Opisana tura je za resne in trezne ljudi; nevarnosti ni sicer nobene, vendar si moraš znati pomagati. Meni se je pri neki priliki odlučil cel podplat: čevelj sem zvezal z žico in šli smo dalje. Vrtoglavost, kurja očesa, mestne udobnosti pusti doma; trdna kolena, dva para volnenih nogavic v prostornih čevljih, zdrava pljuča, dolga palica, v nahrbtniku nekaj kruha, sesekanega mesa (slanina preveč žeji!), perilo, nekaj jermenov za vsako silo, denar, trieder, fot. aparat in zemljevid s kompasom — pa si dober! Drugo dobiš v kočah in prenočiščih. Sicer hodim najraje sam, a drugim priporočam tovariša ali manjšo, zanesljivo družbo.

Zatorej, planinci: pridite! Pot je zanimiva za prostaka in veščaka; botanik in geolog najdeta celo kopo zanimivosti, kajti opisane gore so nekdanji otoki in še prej deloma ognjeniki; zato najdišča svinca v Peci.

Na Prevaljah, 26. avgusta 1924.

Jožef Zazula.

Čez hrib in dol.

Iz Velikih Lašč na Dolenjskem via Rakitna v Preserje na Dolenjskem ali — terra incognita.

Da, pravcata nepoznana dežela je, kamor nameravam popeljati čitatelja, nepoznana in malo obiskana, dasi zelo zanimiva. Lehko se reče, da ni kmalu tako divne narave, s takimi nasprotji, kakor jih nudita Iška in Zala okoli Krvave Peči, Osredka, Sv. Vida itd. Kdor je bil enkrat tam, bo gotovo radevolje prišel tudi večkrat; vedno bo kaj novega videl. Sicer je pa dejstvo, da tu ne najdeš novodobnih, glasnih talmi-turistov z vsemi posledicami, kakor tudi ne moderno razgaljenih žensk z otroško-kratkimi krilci, — že samo na sebi priporočilno pismo za te kraje. —

Dne 7. maja 1922 zjutraj sem se odpeljal s kočevskim vlakom do postaje Velike Lašče. Od tod sem krenil po bližnjici na levo med njivami na cesto ter nekaj časa (pod cerkvijo Sv. Trojice, 511 m) po cesti — par korakov pod cerkvijo majhna dolina z dobro kraško vodo — potem pa zopet po bližnjicah (kolovozu in stezah na levo) čez mali hribček in čez selo Kukmake v dolino potoka Robarica (Rašica) ter ob njem, spočetka na desnem, pozneje na levem bregu, do ceste iz Rašic, ki sem jo dosegel tik pri mostu pred Dolžakom.

Spotoma nas pozdravlja na levi strani špičasti Sv. Primož (816 m), čigar cerkvica nas kaj prijazno vabi k posetu, in Gradiški vrh (680 m), kjer je stal nekdanj Turjaški grad, na kar spominja že ime. V bližini je selo Bani (812 m) s slapom »Kobiljni curek« (neviden seveda). Na desni strani nas pa spremljajo najvišji vrhovi Turjaško-kraške visoke planote: Mokrec (1058 m), Veliki Molinek (1042 m), Lomnik (1009 m) in Repičnik (920 m).

Kdor želi, napravi spotoma lahko tudi skok v vas Rašico, skozi katero vodi sploh naša cesta, ter si ogleda hišo, kjer je bil rojen Primož Trubar; z malo zamudo nadaljuje pot vedno po cesti.

Ob 10. uri dop. sem bil v Robu. — Pogled na Rob je zelo lep. Kakor velik stožec se vzpenja trikotni platô 590 m visoko iz okolice; četudi morda nisi geologično izšolan, vidiš na prvi pogled, kako erozijsko delo so na njem opravile meteorne vode. Zraven cerkve na špici je farovž in šola, spodaj pa vasica s čednimi hišicami.

Tu so bili nekaj takozvani »šmirbarji*), ki se jih pa danes le še zelo stare osebe spominjajo. Bili so to revni prebivalci, ki so v turjaških gozdovih smreško smolo nabirali in iz nje kuhali mažo za vozove. To je seveda vse nehalo; prebivalstvo se sedaj bavi — razen s poljedelstvom — le še z izdelovanjem suhe robe in zobotrebcev. Poslednje delo opravljajo v vseh teh krajih običajno otroci, posebno pozimi.

Z Robom se začenja tipično kraška, zajedno pa tudi skoraj planinska narava.

Pot se vzpenja spočetka strmo, potem pa je precej zložna. Na levo vidimo lepo cesto, takozvano »grofovsko cesto«, ki jo je dal napraviti turjaški grof k graščinski žagi v Zgornjo Iško pod Mačkovcem (nad 900 m), ob »Črni vodi«. Na tem pobočju iznenadijo nas takoj naše znanke s planin: Globularia cordifolia in vulgaris; nadalje Anemone ranunculoides, trifolia in sulfurea (rumena), poleg običajnega helleborus in raznih cruciferae.

Dober kolovoz vodi dalje na desno mimo sela Uzmane z malo votlino z izvrstno vodo — spominjam se, da sem v votlini pred kakimi 10 leti, ko sem prišel prvikrat v ta kraj, nekaj časa vedril pred dežjem. Pride se pa tudi kar lahko na levo po majhni strmi grapi navzgor, rekel bi nekako na drugo teraso, na kateri stoji vas Krvava Peč.

Na celem potu je sicer zadosti vode, vendar morajo biti turisti v teh krajih v občje pri zavživanju vode oprezni. Pred vsem velja to za čisto in mrzlo vodo Šumnika, ki priteče z velikega Osolnika (721 m) in se izliva pri Dolžaku v Robarico: pravijo, da ima s seboj gnojnico, ki se je je najbrž podzemeljsko navzel.**)

Ob 11 in pol ure sem bil v Krvavi Peči (713 m).

Vas leži neposredno na robu, ki pada 300 m strmo v sotesko Iško, ki se ti prvič in zadnjič na tvojem potu pokaže, in sicer tukaj že v svoji divjosti. Hiše delajo danes zelo čeden vtis, boljši nego sem ga imel pred 10 leti, ko sem prvikrat prehodil ta kraj. Tudi niso domačini več tako začudeni, da prihaja tusem kak turist.

Interesanten je obisk cerkvice pri Sv. Lenartu nad vasjo (809 m) — po letu šmarnice — in pod njo ležečega pročelja (skalnatega nosa), z imenom »Krvava Peč«, ki pada neposredno kakih 400 m globoko v Iško. Po tem se tudi vas tako imenuje.

Ime Krvava Peč razlaga pravljica***) iz nekega dogodka iz turških bojev. Turki so hoteli vaška dekleta onečastiti; a dekleta so bežala na ta kraj ter poskakala doli v sotesko, pri čemer so se udarjala njih trupla na skale, da so bile od njih krvi rdeče poškropljene. V resnici pa seveda barva teh skal ne izvira iz ničesar drugega, nego iz razkrajanja takozvane, na kraških tleh domače »rdeče zemlje« (terra rossa).

*) Laibacher Zeitung dto 14. julija 1908, št. 159.

**) Laibacher Zeitung dto. 15. julija 1908 št. 160.

***) Laibacher Zeitung dto. 11. junija 1908, št. 133.

Vrnivši se nazaj po ti postranski ekskurziji, nadaljujem svojo pot doli v Iško. Tu sta 2 pota, eden vodi na levo nekako proti Zgornji Iški, proti pravkar opisanim skalam »Krvava Peč«, a kmalu neha; drugi drži neposredno zelo strmo v globino k brvi čez Iško. Je pa tudi še tretja pot na desno, ki vodi k nekemu mlinu, čigar kolesa goni neposredno iz skale izvirajoča kraška voda. Najbrže je to ista voda, kakor sem jo omenil zgoraj pri selu Uzmane. Dasi bi bilo interesantno si ogledati Zgornjo Iško in ta mlin, moram vendar to opustiti ter se zadovoljiti z nadaljevanjem v predpisani smeri proti Rakitni, ker nas čaka še ena soteska: Zala, ki jo bo treba premagati.

Pogled s te poti doli v Iško, predvsem tam, kjer se pot spusti v globino, je očarljiv in ima prav planinski značaj.

Na levem bregu odpada Ustje, konec Krimskega gorovja, s svojimi večinoma golimi skalami, 400 m visoko, neposredno v Iško in sicer natančno v »Vrbico«, kjer se Iška združi z Zalo. Tu je središče Kranjske dežele — stikajo se tu meje 3 okrajnih glavarstev: Ljubljana [Gorenjsko], Kočevje [Dolenjsko], Logatec [Notranjsko]). Na desnem bregu Iške se pa spušta Mokrec stoprav v navpičnih, 200 m visokih, iz Ljubljane dobro vidnih stenah, pozneje bolj zložno doli v dolino. Njegove zadnje skale z imenom »Kobilja Glava« izgledajo res kakor orjaška kobila. Cela okolica napravlja, osobito zgodaj spomladi, ko še ni zelenja, zelo divji vtis. Flora je zelo interesantna, ker so skale preprežene z znamenito *Primula Carniolica*, ki je pa tu gori temno rdeča, dočim je doli v Iški bolj svetla in lila. Tudi dokaz, da je barva flore, čim višja je lega, oziroma čim več je solnca, tem intenzivnejša.

Odstopajoč po srednji stezi navzdol, sem dospel kmalu čez brv na levi breg Iške in sem se takoj začel zopet vzpenjati po strmi, a ne več tako divji stezi — bližnjici — na Osredok (753 m): torej 300 m doli, potem zopet 300 m gori!

Pogled nazaj na Krvavo Peč je velezanimiv in podučljiv, ker zamoreš lego vasi še le sedaj dobro proučevati in šele odtu divjost okoliša dobro presojati.

Osredok je čedna vasica s cerkvico v višini 753 m na lepem pobočju. Naša pot vodi na levo proti Sv. Vidu in dalje v Cerknico; že poprej se pa odcepi na desno stranska pot doli proti žagi v sotesko Zalo, kjer je brv. A jaz se nisem poslužil te poti. Neki starejši mož, ki je pred hišo zadovoljno vlekel svojo pipo, mi je pokazal bližnjico v Zalo in je na moje vprašanje, kako bom tu prišel čez vodo, ko ni brvi, odgovoril: »E, bote že prišli!« In prav je imel.

Stopal sem torej skozi vrt tega možakarja nekako 300 m doli v Zalo po lepi stezi, pravzaprav opuščnem kolovozu, mimo par majhnih ostankov snežnih plazov in sem dospel v sotesko Zalo ravno na onem mestu, kjer je stal svoječasnno mlin z žago, ki pa seveda ne obstoja več, dasi je ohranjen še jez.

Soteska Zala upravičuje popolnoma svoje ime. Dočim se mora priznati Iški, da je divja, moramo reči, da je Zala res »zala«. Potok je približno tako obsežen kakor Zgornja Iška, a soteska je divno krotka, povsod jo obdaja gost les, ki sega do dna, do vode. Voda sama izvira daleč pod selom Zala, kjer se združi s Poparišco, ki prihaja po velikem ovinku od Rakitne sem. Le v spodnjem delu od tega, ne več obstoječega mlina, pod jezom naprej, postaja tudi ta soteska tako divja kakor Iška; izklesala si je svojo pot skozi skale do izliva v Iško pri Vrbici.

Ker je ura že davno odbila poldne, je bilo treba misliti na kosilo. Skuhal sem si svoj obed, po receptu: »Omnia mea mecum porto«, se malo odpočil, potem pa začel rekognoscirati, kako bi prišel čez vodo, ne da bi jo bilo treba bresti.

Našel sem na najožjem mestu položeno vitko bruno čez vodo in sem ga, z dvema palicama podprt na desno in na levo, počasi prečkal. Nato sem se začel vzpenjati takoj po levem bregu na Rakitniško pobočje 400 m visoko, spočetka strmo, potem vedno zložnejše. Alpsko floro so reprezentirali tu: helleborus, Gentiana verna in zlasti Gentiana ciliata, v velikih eksemplarih.

Spočetka komaj vidna steza je prešla v pravcati kolovoz in ob 4. uri popoldne sem že stal pred cerkvijo v Rakitni. Interasanten je bil pogled s te poti nazaj proti Osredku, popolnoma podoben onemu z Osredka na Kravvo Peč in, kar je najbolj zanimivo, videl sem to pot že z Osredka in sem si mislil sam pri sebi: »Tamle boš pa prišel gori«. Ozadje tega razgleda tvori veličastni Kranjski Snežnik, ki je bil še popolnoma zasnežen.

Rakitna je lepa gorska vas — ali morda trg? — s precej raztresenimi hišami, ležeča na visoki planoti okoli 800 m in obdana od vseh strani od vsokega gorovja. Neposredno pred cerkvijo izvirajoč potoček z ledeno mrzlo vodo, ki teče nekaj časa po travnikih na jug in se potem, ko je moral služiti malemu mlinu, izgubi v luknjo, daje kraju že nekak kraški značaj. Pravijo, da je podnebje zelo zdravo. Imajo šolo, ne pa pošte, ki prihaja iz Borovnice. —

Zanimivo je izvedeti, kako sodi preprosto ljudstvo v teh krajih o turistik. Spustivši se s par možakarji pred neko hišo pod cerkvijo v pogovor, — čim prijaznejši je namreč mestni človek-turist pri izletih z domačini, tem lažje izhaja, ker najde lepa beseda vedno lep odmev — so me vprašali, ko so izvedeli, da prihajam iz Velikih Lašč čez gorovje, dali hodim po opravkih in sem morda mešetar? Mišljena je bila ta beseda v našem pomenu besede agentstvo! Seveda sem moral oboje smehljaje zanikati; ko sem odgovoril, da hodim le »tako« okoli, ker imam veselje biti v prosti naravi, jim to ni šlo posebno v glavo; eden se je odrezal: »Aha, na špancir!«

Vobče se mora reči, da je ljudstvo v teh krajih prijazno in postrežljivo, dasi proti tujcem kolikor toliko nezaupljivo. Seveda z našimi Gorenjci, ki so vedno v stiku s turisti, ni nobene primere. —

Zelo lep mora biti razgled z Zoba, 999 m visokega hriba, ki dominira na zapadu; prihranil sem si ga za prihodnjic ter odšel po dobri cesti na jug proti Ljubljani.

Cesta vodi najprvo navkreber proti najvišji točki pri križu na sedlo (813 m), kamor sem došel po bližnjici in od koder je lep pogled nazaj; naprej se spušča po ovinkih — (bližnjice) — vedno padajoče v nižavo.

Pri koti 691 m, katere ni preveč težko najti, se pot deli. Kdor bi hotel priti neposredno v Kamnik pod Žalostno Goro in na postajo Preserje, naj ubere to krajšo pot na levo. Meni se pa ni nikamor mudilo; zato sem nadaljeval pot zložno po glavnem delu ceste skozi Gornjo in nad Spodnjo Brezovico v vas Preserje in nadalje mimo cerkve sv. Jožefa (439 m) na cesto, ki pelje iz Podpeči proti železnici. Napravil sem torej velik ovinek, a došel na postajo Preserje še vedno pol ure prezgodaj pred odhodom vlaka.

Med Zgornjo Brezovico in Spodnjo opazimo »Ponikve«. To je prav zanimiva kraška kotlina, kjer voda na eni strani izvira, a se na drugi strani izgublja. Sodim, da je to ona voda, ki prihaja na dan pri Rakitniški cerkvi in se pred zgoraj omenjenim sedlom (813 m) izgublja v zemljo. Po Ponikvah prihaja še enkrat na najnižji točki pod Kamnikom in pri Jezeru na dan ter se izliva v Ljubljano.

Res zelo interesanten pojav, tem bolj, ker na celem potu, od sedla do Ponikve, ni niti jednega potočka, sploh nobene vode,

Pot od Rakitne doli v dolino vodi vedno po temno-hladnem, gosto zaraslem gozdu, ki se mu na prvi hip pozna, da je eldorado ljubljanskih lovcev, ki imajo svoje stajališče v Zgornji brezovici. Medvedov in volkov sicer nisem srečal. Ni pa dvomiti, da se mora divjačina v teh samotnih, nepreglednih gozdovih počutiti zelo dobro, zlasti ker so tudi človeške naselbine precej redke. So to pač pravcati pragozdi, kakor jih sploh najdemo okoli Krima. Tu raste tudi bodeče, vedno zeleno grmičevje *Ilex Aquifolium*, ki ga je dobiti izven teh krajev na (bivšem) Kranjskem le še v Idriji. Pri nas je precej nepoznano, dočim si n. pr. Anglež ne more predstavljati svojega Božiča brez okrasbe sobe in mize z njegovimi vejicami (holly) in z vejicami omele (*Viscum album*, mistletoe).

Vreme je bilo ves dan več ali manj ugodno.

Povrnil sem se v Ljubljano z večernim, pravzaprav nočnim vlakom ob 10.25 uri, ki je žal sploh edini za turiste v poštev prihajajoč vlak, zelo zadovoljen s svojo enodnevno turo z 12 urno počasno hojo ter prepričan, da se dá pač v naši bližnji in daljši okolici kombinirati nebroj različnih izletov, tako da ni treba posecati samo Šmarne gore, Katarine in Sv. Jošta; so tudi drugi kraji — magari na Dolenjskem — obiska vredni...

I. L. (Ljubljana).

Obzor.

Valvazor in slovensko smučarstvo.

Zasluga g. R. Badjura je, da je slovenske kroge opozoril (v svoji knjigi »Smučar« na str. 13/4 na Valvazorjevo poročilo o smučarstvu pri Slovencih Valvazor I. str. 583 i. d.). G. Badjura pravi na navedenem mestu, da nam Valvazor »precej na široko pripoveduje, kako spretno znajo Bločani krmariti s smučmi in da ni kaj sličnega nikjer drugod videti ne na Kranjskem in ne pri drugih narodih, razen pri Lapih in Fincih. Potemtakem ima torej v celi centralni Evropi edino Slovenija pisane dokaze, da je bilo smučarsko gibanje znano tod že pred 400 leti. Lragocena je Valvazorjeva priča, da so Bločani s a m i prišli na to idejo«...

Na dotičnem mestu (»Die Ehre des Herzogthums Crain«, I. str. 583) pa omenja Valvazor najprej, da Kranjci pozimi, kadar se jim v globokem snegu udara, navežejo na noge pletene košarice — to so torej sedanje krplje — in hodijo z njimi varno, kar se Valvazorju zdi čudna iznajdba (»eine curiöse Erfindung«); po zmrzlem snegu pa jim služijo »krampeži« s 6 ostmi, in sicer ne le pozimi, ampak tudi poleti po planinah. Nato pa nadaljuje: »Imajo pa kranjski kmetje v raznih krajih, posebno pri Turjaku in tam okoli, redko iznajdbo (»eine rare Invention«), ki je nisem videl v nobeni drugi deželi: da pozimi, ko leži sneg, z visoke gore z neverjetno brzino smuče navzdol. Vzamejo 2 leseni deščici, nekako četrtr palca debeli, pol čevlja široki in 5 čevlja dolgi. Spredej sta deščici zakrivljeni in napognjeni; v sredi je pritrjen jermen, vanj vtaknejo noge, na vsako nogo eno deščico. V rokah ima kmet močno palico, nanjo se upre pod pazduho, z njo se krepko zadržuje, krmari in poriva po najstrmejši gori navzdol. Pravilno se mora pravzaprav reči, da frči navzdol kakor strela... Vsak trenutek pa se tudi zna izogniti oviram, drevesu, kamnu, skali ali čemurkoli. Ni tako strme in še tako z drevjem porasle gore, da bi je ne znali na ta način

navzdol presmučiti. Vijejo se med ovirami kakor kača. Ako pa je pot gladka in neovirana, smučijo naravnost navzdol, in sicer vedno tako stoje in naslonjeni na palico; človek se je drži tako krepko in napeto, kakor bi ne imel v truplu ne udov ne šklepov.« — V opombi dostavlja Valvazor, da so pri severnih narodih, Skandinavcih, Fincih in Laponcih, taki snežni čevlji in snežne dilce čisto navadne in da tam dosežajo popolno dovršenost. Nato opisuje snežne dilce prav tako, kakor so današnje smučke, a poudarja kot značilno, da se ti severni narodi poslužujejo snežnih dila ne samo, kakor na Kranjskem, v ravnini in navzdol, ampak tudi navzgor na najvišje hribe in da v to svrhu pritrjujejo pod dilce kožo, česar Kranjci ne poznajo.

Valvazor torej ne govori samo o Bločanih; saj je tudi umljivo, da so se posebno telesna gibanja razvila že od starih časov povsod tam, kjer je za to bila potreba in prilika. Hvaležni pa moramo biti Badjuri, da je še med današnjimi Bločani poiskal in zbral pristno domačo smučko terminologijo. — Nadalje trdi Valvazor, da so se Kranjci, torej Slovenci, posluževali snežnih dila samo za smučanje navzdol in po ravnem; ali naj iz tega sklepamo, da so navkreber dilce le nosili? Po besedilu vsekako. — Krplje in dereze pa so Slovenci kajpada poznali že tedaj prav tako, kakor jih poznajo sedaj.

Dr. J. T.

»Društvo za raziskavanje podzemskih jam« je zopet oživelo! — Naš Kras je znan širom sveta, raziskavali so ga številni tujezemski znanstveniki; tem kulturnim delavcem pa se je danes pridružilo le malo domačinov. Svet govori o čudih, ki jih skriva osrčje Krasa; med nami pa jih je komaj peščica, ki se zavedajo njegove lepote in pomembnosti. Zato so si priznani strokovnjaki našega vseučilišča nadeli nalogo, da vsestransko prouče Kras in njegove pojave. Zbrali so se v »Društvu za raziskavanje podzemskih jam« in so pričeli z delom, ki je vsestransko; kajti obsega malone vse panoge znanosti, a ima za cilj tudi praktično izkoriščanje Krasa. Zato je važno, da sodeluje in pomaga vsakdo, ki ljubi našo čudovito zemljo! Od uspehov našega društva bo imela korist znanost, pa tudi poljedelec bo našel svoj dobiček. Društvo rabi moralne in materijelne podpore. Prijatelji narode in posebno Krasa, pristopite in podpirajte nas! Redni člani plačajo 10.— Din, podporni 50.— Din, a ustanovniki 1000.— Din. — Predsednik: M. Hafner, notar (Miklošičeva c. 6), tajnik: dr. R. Kenk (Univerza, zoološki institut), blagajnik: ing. J. Turk (Kemijsko preizkuševališče, Dunajska c. 38).

† »Oče« Johan Stüdl. — Rojen v Solnogradu 27. junija 1839, je Johan Stüdl s 3 tovariši (Karel Hofmann, Teodor Trautwein, kurat Senn) leta 1869. ustanovil Nemško Planinsko Društvo, leto pozneje pa podružnico v Pragi, koje predsednik je bil do leta 1919, ko se je preselil v Solnograd. Tu je letos, 29. januarja, torej skoraj 86 let star, umrl, visoko spoštovan kot »oče«; čil in živahen, skromen in ljubezniv, je bil v planinstvu delaven do zadnjega in je zaslužil izredno odlikovanje z zlato planinko. — On je sestavil prvi pravilnik za planinske vodnike, z rednimi tarifi, in je ustanovil prva društva vodnikov. Na njegovo pobudo so se postavile planinske shrambe živil in se je uvedla redna oskrba planinskih zavetišč in koč; tej strani planinstva je posvetil spriče svoje telesne čilosti do zadnjega svojo posebno pozornost in je uvedel različne izboljšave. Vrhutega spada med pionirje v odkritju Venedigerjeve, Rieserfernerjeve in Glocknerjeve skupine. Posebno skrb pa je posvetil Glocknerju. Leta 1876. se je povzpел iz tedaj povsem neznanega Kalsa na Glockner. »Stüdlovo koč«, po njem imenovano, in pot na Glockner iz Kalsa je dal napraviti na lastne stroške. S

Karлом Hofmannom je leta 1869. prehodil vso Glocknerjevo skupino in se je dvignil na 13 vršacev, med njimi na 5 kot prvi. — (D. Alpenz. 1925, I., 391).

Predavanje s slikami. — Načelnik kluba amaterfotografov v Mariboru, g. Brunon Rotter, je dne 30. januarja 1925 v gimnazijski risalnici v Mariboru predaval za člane dijaške združitve »Skuta« na Mariborski gimnaziji v naslombi na skioptične slike o najlepših prizorih iz Savinjskih-Kamniških Alp, iz Karavank in Julijskih Alp. Dijaštvo je napolnilo sobo do zadnjega prostora in je z vernim zanimanjem sledilo točnim in čustveno vabljivim izvajanjem g. predavatelja.

Društvene vesti.

Iz zapisnika O. o. SPD v februarju 1925. — Na Jezerskem je umrl Jernej Krč, gorski vodnik in večletni oskrbnik Češke koč. Padel je doma črez stopnice in se ubil. — O. o. sklene, da se ga bo primerno spomnil v Planinskem Vestniku.

Osrednji odbor bo pripravil izdajo seznama markiranih potov v naših planinah. Takega seznamka planinci že dolgo pogrešajo.

Gregor Lah iz Mojstrane poroča, da so posetili na Svečnico hrvatski planinci Aleksandrov Dom, v kočo pa niso mogli, ker se jim je zalomil ključ v ključavnici. Vrata se zdaj sploh ne dajo več odpreti in se bo ob začetku sezone moralo s silo udreti v koč. — Odredba O. o., da smejo zimski turisti posečati koč. le v spremstvu vodnika, se mora strogo izvajati. To se ponovno poudarja.

Seznam zaznamovanih potov. — Prva in najvažnejša naloga vsakega planinskega društva je, da omogočuje in olajša dostop k goram in prirodnim znamenitostim svojega okrožja. Najnujnejša stopnja v dosego tega namena je skrbno in smoteno zaznamovanje potov v tem okrožju; kajti nič ne odvrtača in ozlovolji izletnikov in planincev bolj nego tavanje v neznani pokrajini, posebno v nerazglednih krajih ali ob megli.

Zato se pozivljajo naše podružnice, da z vso skrbnostjo izvršujejo, izpopolnjujejo in razširjajo svoje markacije potov, zajedno pa, da uredništvu »Vestnika« sproti poročajo o novih in popravljenih markacijah. Taka poročila bo »Plan. Vestnik« objavljjal takoj, v potrebno informacijo planincev.

Vozne olajšave članom SPD. Prometno ministrstvo je z odlokom štev. 2252 od 11. februarja 1925 potrdilo veljavnost prvotnega odloka štev. 6252, od 1. V. 1924, po katerem uživajo naaš planinska društva pri vožnji z železnico v vseh razredih 50%ni popust, ako se peljejo v skupinah od 5—9 članov. Vsa železniška ravnateljstva so o tem odloku že obveščena. Glej pravilnik Pl. V. 1924. str. 174, »Vozne olajšave in druge ugodnosti članov SPD.« Uverenja za polovične vožnje se dobivajo proti predložitvi izkaznic s sliko vseh onih članov, ki želijo polovično vožnjo, v pisarni Osrednjega odbora SPD v Ljubljani, — Šelenburgova ulica 7./II.

Vožnja Ljubljana - Tacen. D. D. Stora v št. Vidu nad Ljubljano, ki vzdržuje dnevno osebni avtopromet med Ljubljano in št. Vidom, je na pobudo iz turistovskih krogov razširil svoje vožnje do Tacna, kar je posebno priporočno za posetnike Šmarne Gore. — Avtobus vozi, toda le pri lepem vremenu, iz Ljubljane od Figovca (Dunajska cesta) ob 8.30, 11.30 in 15.30, pride v Tacen ob 9.10, 12.10 in 15.40.

Občni zbor Turistovskega kluba »Skala«, bratskega društva S. P. D., se je vršil dne 23. februarja t. l. — Predsednik prof. Janko Ravnik je z dejstvi pokazal na potrebnost in važnost tega kluba, dokazano tekom štiriletnega obstoja in začrtano za bodočnost. Klub šteje danes, kakor je poročal tajnik g. Pardubsky, 222 rednih in podpornih članov, 8 ustanovnih in 1 častnega; smučarski odsek pa (načelnik g. Gnidovec) 111 članov, 27 članic in 18 naraščajnikov, skupno 156; je najmočnejši smučarski klub v državi. Vsled neugodne zime se niso mogle vršiti smučarske tekme in se je moral opustiti nameravani štirinajstdnevni tečaj za začetnike. — Tehnični odsek kluba je sistematično pregledal turistovska pota (markacije, klini, vrvi i. dr.) — Fotoamaterski odsek (15 članov) pripravlja pridno materijal za skioptična predavanja in vežba svoje članstvo. — V gmotnem oziru stoji klub na lastnih nogah.

Popravek k članku »Še nekaj imenoslovja«. Na str. 40 je v predzadnjem odstavku izpadla 5. vrsta. Dotični stavek se mora v celoti glasiti: »V starih urbarjih se nahaja ime Vaistenhiern (feist = tolst), v starih šentvidskih maticah pa »Toustu zhellu«. Prebivalci Toškega (Čela so Tošnjakarji ali Tošnjaki).«

Planinski kalendar za leto 1925, ki ga je izdala podružnica »Sljeme«, se naroča tudi pri Osr. odboru SPD v Ljubljani. S poštnino vred stane **Din 20.**—

K pregledu poseta planinskih koč v 2. številu, na str. 47 pripominjamo, da je Kočo pri Triglavskih jezerih posetila vsaj 1 Serbijanka, gospa Radmila Kalabić iz Prnjavora v Mačvi (zdaj v Beogradu), ki nam je to sama sporočila. — Iz tehničnih razlogov smo morali pregled poseta koč naših podružnic odložiti še za eno številko.

Naše slike: Koča pri Triglavskih jezerih (1683 m). — Lega te kočje je popisana v »Planinskem Vestniku«, letnik 1924, stran 72; tam je bil priobčen posnetek pozimi. — Današnja slika te lepe kočje je posneta v spomladnem času. Kaže nam pogled po valoviti planoti doline Triglavskih jezer (»Zajezerom«) proti obmejnim grebenom ob Lipovi Špici (2398 m). Krševiti svet in le na redko poraslo mršavo drevje svedoči, da se nahajamo na visoki gorski planoti, kjer vegetacija že ponehava.

Od upravnništva in uredništva. — Opozarjamo, da je naročnina za »Planinski Vestnik« 40 Din na leto; plačuje se po položnici pri Osrednjem odboru SPD v Ljubljani, ki je založnik in upravitelj našega Vestnika. — Rokopisi in uredniške stvari pa se naj pošiljajo naravnost uredniku v Maribor.

Vsebina: Dr. V. Bohinec: O čaščenju gorâ in jezer (str. 73). — Marko D-ova: Plezalna tura na Rjavino (str. 80). — Jožef Zazula: Po gorah okoli Mežiške doline (str. 86). — Čez hrib in dol: Iz Velikih Lašč na Dolenjskem via Rakitna v Preserje na Dolenjskem ali — terra incognita, I. L. Ljubljana (str. 89). — Obzor: Valvazor in slovensko smučarstvo (str. 93). Društvo za raziskavanje podzemskih jam. † „Oče“ Johan Stüdl (str. 94). Predavanje s slikami (str. 95). — Društvene vesti: Iz zapisnika osred. odbora SPD v februarju 1925. Seznam zaznamovanih potov. Vozne olajšave članom SPD. Vožnja Ljubljana-Tacen (str. 95). Občni zbor T. K. „Skala“. Popravek k članku „Še nekaj imenoslovja“. K pregledu poseta planinskih koč v 2. številu. — Naše slike: Koča pri Triglavskih jezerih (str. 96)

Urednik dr. Josip Tominšek v Mariboru. — Izdaja in zalaga Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani (Osrednji odbor). — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.

Koča pri Triglavskih jezerih

Fot. Ivan Tavčar